

Γολγοθάς: η ρήξη με το μηδέν

Γολγοθάς σημαίνει ανηφόρα προς το μηδέν. Σημαίνει ότι μαζεύεις όλη σου τη δύναμη για να σηκώσεις το ένα σου γόνατο, κατόπιν το άλλο γόνατο, ξανά το πρώτο, και πάει λέγοντας, αλλά προς τι; Μαρτυρικός δρόμος, προς μαρτυρικό εκμηδενισμό. Η μαστίγωση καθοδόν είναι ανυπόφορη, το βάρος του σταυρού συντριπτικό, κι όμως, τα πιο αβάσταχτο στην υπόθεση του Γολγοθά είναι μάλλον κάτι άλλο: Η εγκατάλειψη! Λεπτό με λεπτό, θα στραγγίξεις από τις δυνάμεις σου, γιατί απομένεις ολομόναχος, εσύ και τα σωθικά σου. Στον Γολγοθά η εξουσία και οι δωσίλογοί της (πολιτικά και θρησκευτικά αποβράσματα σε αγαστή διαπλοκή) λυσομανούν να ξε-κάνουν τον άνθρωπο, να τον σύρουν, δηλαδή, σε κατάσταση μη-ανθρώπινη: στον απόλυτο ατομισμό. Σε κανονικές συνθήκες ο άνθρωπος δεν είναι μονάχα τα χημικά στοιχεία που τον απαρτίζουν. Είναι οι σχέσεις του, και οι άλλοι είναι όροι της ύπαρξής του – όχι ψιμύθια πάνω σ' αυτήν. Στον Γολγοθά, λοιπόν, σε υψώνουν έτσι που να σπάσουν όλοι σου δεσμοί: να μη μπορείς να αγγίξεις τίποτα, να μη μπορεί να σε αγγίξει κανένας. Ανάμεσα σε σένα και στους άλλους το ύψος, αλλά όχι μόνο. Κρατά μακριά σου τους φίλους ο τρόμος, τους σώφρονες το κέρδος, τους αξιοπρεπείς ο νόμος.

Αυτά, όσον αφορά τον Γολγοθά δίχως Χριστό. Με τον Χριστό, όμως, τη Μεγάλη Πέμπτη της Σταύρωσης έρχεται η ανατροπή. Ο Γολγοθάς αποκτά ενδοχώρα, την οποία δεν την έχει από μόνος του. Εκεί που Γολγοθάς σημαίνει ανηφόρα προς το μηδέν, ακριβώς εκεί ο Χριστός ανοίγει οριζόντες απεριόριστους. Είναι μια ενδοχώρα που δεν προκύπτει αυτόματα, αλλά δημιουργείται με την θυσιαστική δράση. Ο Χριστός δεν βρίσκεται στον Γολγοθά από ατύχημα, αλλά ηθελημένα, προχωρώντας σε μια κορυφαία πράξη αγάπης και αλληλεγγύης. Σταυρώνεται για χάρη των οδυνομένων, κάνει ζωή του την αφτιασίδωτη ζωή των ανθρώπων (το περιθώριο, την

αδικία, το παράλογο, τον πόνο, τον θάνατο), ακριβώς για να μην αφήσει όλη αυτή την τυραννία (το περιθώριο, την αδικία, το παράλογο, τον πόνο, τον θάνατο) να είναι το ανίκητο τέρμα, το αδηφάγο μηδέν που ακυρώνει κάθε καλό και κάθε ομορφιά...

Έτσι ο Γολγοθάς δεν είναι πια τέρμα, δεν είναι όμως ούτε απλό πέρασμα. Είναι εργαστήριο για το ολότελα καινούργιο: για την Ανάσταση. Ανάσταση σημαίνει κατάργηση του θανάτου (κάθε είδους θανάτου) και κατάργηση της αδικίας (κάθε είδους αδικίας), κοντολογίς ένα όραμα αναμέτρησης της αγάπης με κάθε λογής υποτέλεια στο μηδέν. Πριν τον Γολγοθά είχε πετάξει έξω από το ναό τους χρηματιστές (Ιω. 2: 13-17), μετά τον Γολγοθά είχε να πετάξει τη σκλαβιά έξω από την ανθρώπινη ζωή. Οι θριαμβευτικοί ύμνοι στις εκκλησιές το Μ. Σάββατο ξεδιπλώνουν, με γλώσσα ποιητική, μια θεολογία της απελευθέρωσης, τη θεολογία της εκούσιας καθόδου στον Άδη. Ο Χριστός δέχτηκε να πεθάνει, για να βρεθεί στα έσχατα μπουντρούμια του ανθρώπου, αλλά με τον τρόπο του αλληλέγγυου και ανυπόταχτου Θεού: πήγε για να συντρίψει τα μπουντρούμια, να σπάσει πόρτες και κλειδωνιές, να ελευθερώσει τους κρατούμενους. *«Σήμερα»*, πανηγυρίζουν σαν τραγούδι αντάρτικο οι αναστάσιμοι ύμνοι, *«ο άδης στενάζοντας βοά: βούλιαξε το κράτος μου [...]. Όσους εξουσίαζα τους έχασα [...]. Κατέβηκες, Χριστέ, ως τα βάθη της γης και σύντριψες τους αιώνιους μοχλούς που κρατούσαν δέσμιους τους φυλακισμένους»**. Και οι περισσότερες εικόνες στις εκκλησιές μας έτσι ζωγραφίζουν την Ανάσταση. Δεν δείχνουν τον Χριστό να τινάζεται από το μνήμα ατομικά και ξέχωρα από τους ανθρώπους, αλλά να βρίσκεται στον Άδη, εισβολέας και ελευθερωτής, να πατά πάνω σε συντρίμια, να πιάνει από το χέρι τους ανθρώπους και να τους σηκώνει. Ολόκληρη η γιορτή της Ανάστασης είναι ένα πανηγύρι για το μέλλον που έρχεται, για το ολότελα καινούργιο μέλλον της απελευθέρωσης. Όχι σε μια ζωή που ψυχορραγεί και υποκλέπτεται με κρατικά επιδόματα και κομματικές συναλλαγές, αλλά σε μια ζωή ατόφια, που να ξεχειλίζει από πληρότητα, όπως ο ίδιος ο Χριστός είχε πει (Ιω. 10: 10).

Είμαστε γεμάτοι αντιφάσεις, οι οποίες όμως μπορεί να γίνονται απανθρωπιά, σε κρίσιμες στιγμές. Είναι τραγικά αντιφατικό, άνθρωποι που δηλώνουν Χριστιανοί, να συμμαχούν με τις δυνάμεις του θανάτου που λυσομανούν γύρω μας και μετατρέπουν τους ανθρώπους σε αναλώσιμα. Από την άλλη, είναι επίσης τραγικό, άνθρωποι που θέλουν τη ρήξη μ' αυτές τις δυνάμεις, να στεγνώνουν αυτή την υπέροχη ορμή τους σε μεμψιμοιρία, και να μη την μπολιάζουν στην αγάπη, και μάλιστα στην Αγάπη που δεν πεθαίνει ποτέ – στην Αγάπη που έχει αναστηθεί.

Η Ανάσταση είναι νίκη. Αλλά το να μιλάς αφηρημένα για νίκη δεν είναι αρκετό, γιατί δεν δηλώνεται το ποιόν, η προοπτική της νίκης. Πόσες νίκες μέσα στην ιστορία

δεν έχουν εκφυλιστεί σε νέα κατεστημένα (πολιτικά και εκκλησιαστικά) και σε νέες δουλείες; Το είδος της Αναστάσιμης νίκης, λοιπόν, το δείχνει ο Γολγοθάς. Είναι νίκη της θυσιαστικής αγάπης, νίκη αυτού που θυσιάζεται ο ίδιος, αλλά δεν θυσιάζει τους άλλους. Είναι η ασφαλιστική δικλείδα ώστε η Ανάσταση να εμπνέει στον φιλότιμο άνθρωπο μια επ-ανάσταση διαρκή, μια στάση αδιάκοπα κριτική και ακούραστα αυτοκριτική. Όστε η καθημερινότητά μας, η πνευματικότητά μας, η πολιτική μας, οι σχέσεις μας, οι υπάρξεις μας σύγκορμες, να δονούνται από τη ρήξη με το μηδέν!

Θανάσης Ν. Παπαθανασίου

Δρ. Θεολογίας, εκπαιδευτικός,

αρχισυντάκτης του περιοδικού *Σύναξη*

(Δημοσίευση: <http://e-theologia.blogspot.gr>)